

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ภาษีมรดก (Estate tax) เริ่มมีการจัดเก็บมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรกรีกและอาณาจักรโรมัน โดยเรียกกันว่า “Death Tax” และแพร่ขยายมาสู่อังกฤษเมื่อประมาณ 300 ปีที่ผ่านมา โดยอังกฤษตราพระราชบัญญัติ Will & Mar c 21 (Stamps) (1694) ใช้บังคับจัดเก็บภาษีมรดก ส่วนสหรัฐอเมริกาเริ่มมีการจัดเก็บภาษีมรดกเมื่อ ปี ค.ศ.1797 สำหรับไทยพบหลักฐานว่าเริ่มมีการจัดเก็บภาษีมรดกมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี โดยจัดเก็บภาษีมรดกเฉพาะชายที่มีบรรดาศักดิ์สูงหรือขุนนางที่มีศักดินาตั้งแต่ 400 ไร่ขึ้นไปเท่านั้น ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองมีการจัดเก็บภาษีมรดกเรียกว่า “ภาคหลวง” และถูกยกเลิกไป ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยในสมัยพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้นำการจัดเก็บภาษีมรดกกลับมาใช้อีกครั้ง โดยตราเป็นพระราชบัญญัติเรียกว่า “พระราชบัญญัติอากรมรดกและการรับมรดก พ.ศ. 2476” เป็นการจัดเก็บภาษีมรดกทั้งจากกองมรดกและจากการรับมรดก และถูกยกเลิกไปในปี พ.ศ.2487 ในสมัยจอมพล ป.พิบูลย์สงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี นับแต่นั้นมาไทยไม่เคยมีการจัดเก็บภาษีมรดกอีกเลยจนกระทั่งในสมัยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้นำการจัดเก็บภาษีมรดกกลับมาใช้อีกครั้ง โดยตราพระราชบัญญัติเรียกว่า “พระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก พ.ศ.2558” โดยมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559 โดยมีวัตถุประสงค์หลักว่าการโอนทรัพย์สินทางมรดกในปัจจุบันได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษี ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะมีจำนวนมากน้อยเพียงใด ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม และสร้างความเหลื่อมล้ำในสังคม และเพื่อการกระจายรายได้

ระบบการจัดเก็บภาษีมรดกของไทยได้นำหลักถิ่นที่อยู่ (Residence Rule) หรือหลักแหล่งเงินได้ทั่วโลก (Worldwide Income Basis) หลักความเป็นพลเมือง (Citizenship Rule) หรือหลักสัญชาติ (Nationality Rule) และหลักแหล่งเงินได้ (Source Rule) หรือหลักอาณาเขต (Territoriality Basis) มาใช้กำหนดตัวบุคคลผู้มีหน้าที่เสียภาษี โดยจัดเก็บจากผู้รับมรดกเมื่อเจ้ามรดกตาย มิได้จัดเก็บจากกองมรดก จึงอาจทำให้มีการจัดเก็บภาษีมรดกที่ซ้ำซ้อน และผู้รับมรดกแต่ละคนอาจเสีย

ภาษีมรดกไม่เท่ากัน สร้างความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี และไม่สามารถลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้ เนื่องจากทรัพย์สินส่วนใหญ่ยังอยู่ในความครอบครองของเครือญาติของเจ้ามรดก ทรัพย์สินที่อยู่ในบังคับที่ต้องจัดเก็บภาษีมรดกส่วนมากเป็นทรัพย์สินที่ต้องมีทะเบียนควบคุมได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ สงหากรมทรัพย์ เงินสด ยานพาหนะ ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะอยู่ภายในประเทศหรือภายนอกประเทศ ซึ่งเป็นการจัดเก็บเฉพาะทรัพย์สินที่มีรูปร่างเท่านั้น และด้วยเหตุนี้จึงเป็นช่องว่างของกฎหมายที่ทำให้ผู้ที่มีฐานะร่ำรวยและมีความรู้ด้านกฎหมายหาวิธีหลบเลี่ยงภาษี เช่น เปลี่ยนทรัพย์สินที่มีทะเบียนควบคุมเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีทะเบียนควบคุม เช่น ผู้มีที่ดินจำนวนมากขายที่ดินเพื่อนำเงินมาซื้อทองคำ เพชร เครื่องประดับ วัตถุโบราณ หรืองานศิลปะ ถ่ายทรัพย์สินก่อนตาย เป็นต้น เพื่อไม่ต้องเสียภาษีมรดก หรือเสียภาษีให้น้อยที่สุด

สำหรับอัตราภาษีมรดกเป็นแบบอัตราคงที่ (Flat Rate) โดยจัดเก็บ 2 อัตรา คือ อัตราร้อยละ 5 และร้อยละ 10 ของมูลค่ามรดกที่ได้รับ อัตราภาษีขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับมรดกกับเจ้ามรดกกรณีที่ผู้รับมรดกเป็นบุพการี หรือผู้สืบสันดานของเจ้ามรดกร้อยละ 5 ของมูลค่ามรดกที่ได้รับ กรณีที่ผู้รับเป็นบุคคลอื่นอัตราร้อยละ 10 ของมูลค่ามรดก และยกเว้นภาษีมรดกถ้าผู้รับเป็นคู่สมรสของเจ้ามรดกโดยไม่จำกัดมูลค่ามรดก ซึ่งเป็นช่องทางให้เจ้ามรดกหลบเลี่ยงภาษีได้ง่ายโดยยกทรัพย์สินมรดกให้แก่คู่สมรสทั้งหมด และให้คู่สมรสถ่ายโอนให้แก่ทายาทอีกทอดหนึ่ง หรือเมื่อเจ้ามรดกรู้ตัวว่าจะต้องตายก็จะยกทรัพย์สินบางส่วนให้แก่ทายาท โดยอ้างว่าเป็นการให้การอุปการะเลี้ยงดูตามหน้าที่ธรรมจรรยาหรือการให้โดยเสน่หาเนื่องในพิธีหรือตามโอกาสแห่งขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อที่จะไม่ต้องเสียภาษีมรดก นอกจากนี้ ยังได้รับยกเว้นไม่เสียภาษีการให้โดยเสน่หาอีกด้วย เนื่องจากการไม่มีการเก็บภาษีจากการให้โดยเสน่หา

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการจัดเก็บภาษีมรดกตามพระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก พ.ศ. 2558 พบว่ายังมีข้อบกพร่องซึ่งควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บ สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และป้องกันการหลบเลี่ยงภาษี จึงขอเสนอแนะดังนี้

1. ควรยกเลิกการจัดเก็บภาษีมรดกจากผู้รับมรดก และให้จัดเก็บภาษีมรดกจากกองมรดกแทน โดยให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมียกเลิกค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน และเครดิตภาษี เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษี ทำให้การจัดเก็บภาษีมรดกเท่าเทียมเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม นอกจากนี้ รัฐสามารถจัดเก็บภาษีมรดกได้อย่างมีประสิทธิภาพดีกว่าการจัดเก็บภาษีมรดกจากผู้รับมรดก

2. ควรจัดเก็บภาษีมรดกจากทรัพย์สินทุกชนิดที่เจ้ามรดกมีอยู่ในขณะที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตายทั้งทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ และนำการจัดเก็บภาษีการให้โดยเสน่หามาใช้ควบคู่กับการจัดเก็บภาษีมรดก เพื่อป้องกันการหลบเลี่ยงภาษี

หากนำข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น ไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก พ.ศ. 2558 ก็จะทำให้การจัดเก็บภาษีมรดกมีประสิทธิภาพ เกิดความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม รวมไปถึงขจัดปัญหาการหลบเลี่ยงภาษี ทำให้การจัดเก็บภาษีมรดกมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และรัฐนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีมรดกไปพัฒนาประเทศ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ยากไร้ได้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ต่อไป